

เขตแดนของรัฐ

องค์ประกอบหนึ่งของความเป็นรัฐ ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายระหว่างประเทศก็คือ ความมีดินแดน ซึ่งก็หมายถึงพื้นที่อาณาเขตของรัฐนั่นเอง ดินแดนของรัฐแต่ละรัฐนอกจากจะประกอบด้วยพื้นดินที่เป็นภูเขา แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ เกาะ แล้ว ยังประกอบด้วย ทะเลอาณาเขต และห้วงอากาศเหนือขอบเขตดินแดนของรัฐอีกด้วย แต่ไม่ปรากฏพบรัฐใดที่มีอาณาเขตของรัฐเป็นทะเลเพียงอย่างเดียว แต่ความมิดินแดนของรัฐจะมีขึ้นเพียงใดและอย่างไรได้นั้น ได้มีการกำหนดโดยกฎหมายระหว่างประเทศ

เขตแดนของรัฐ จะกำหนดด้วยเส้นเขตแดน และเส้นเขตแดนนั้นจะกำหนดโดย

๑. ความตกลงระหว่างรัฐในรูปสนธิสัญญา จากผลการประชุมเนื่องมาจากสงครามหรือความตกลงอย่างอื่น

๒. พรมแดนธรรมชาติ ซึ่งจะเกิดขึ้นโดย

๒.๑ เส้นรุ้งและเส้นแวง

๒.๒ สภาพภูมิศาสตร์ ได้แก่ ภูเขา, แม่น้ำ, ทะเลสาบ, เขตทะเล

กรณีพรมแดนเป็นภูเขา มักถือสันปันน้ำ (Watershed) หรือทางแบ่งน้ำที่สันเขาเป็นเขตแดน หากมีปัญหากำหนดยากก็มักกระทำโดยสนธิสัญญาและมีคณะกรรมการปักปันเขตแดนให้แน่นอนอีกชั้นหนึ่ง

สำหรับราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย

แผ่นดิน (soil) รวมถึงผืนแผ่นดินใหญ่ เกาะ แม่น้ำ ลำธาร หนอง บึง ส่วนสถานทูตสถานกงสุลของรัฐอื่นในประเทศไทย ก็ยังถือว่าสถานที่ตั้งเป็นอาณาเขตของไทยด้วย สถานทูตฯ คงมีเพียงสิทธิพิเศษหรือเอกสิทธิ (Privilege) ในทางอัยาศัยไมตรี (Reciprocity) เท่านั้น

ทะเลอาณาเขต (Territorial Waters) ของไทยมี ๒ ส่วน คือ

อ่าวประวัติศาสตร์ (Historical Bay) ตั้งแต่ ต.ห้วยทรายเหนือ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ละติจูด ๑๒ - ๓๕ - ๔๕" เหนือ ลองจิจูด ๙๙ - ๕๗ - ๓๐" ตะวันออก ขนานไปกับเส้นละติจูดถึงแหลมบ้านช่องแสมसान ต.สัตหีบ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ละติจูด ๑๒ - ๓๕ - ๔๕" เหนือ ลองจิจูด ๑๐๐ - ๕๗ - ๔๕" ตะวันออก พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ.๒๕๐๒ (ใช้บังคับ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๐๒) แบ่งทะเลที่เป็นอ่าวประวัติศาสตร์เป็นเขตการปกครองขึ้นแก่จังหวัดและเป็นเขตแบ่งอำนาจศาลจังหวัดต่าง ๆ ที่ติดกันกับทะเลตอนนี้ด้วย

* น.อ.วันชัย ม้าสุวรรณ ประจำ สน.ผบ.ค.ม.ร.ร.ก.น.น.บ.ก.สน.ผบ.ค.ม./...๓๐ ส.ค.๕๒./

ทะเลอาณาเขต ได้แก่ พื้นน้ำและแผ่นดินใต้พื้นน้ำ โดยวัดจากกริมฝั่งทะเลเวลาน้ำทะเลลดต่ำสุด ไปในทะเลหลวง คณะรัฐมนตรีให้ถือระยะ ๑๒ ไมล์ เป็นทะเลอาณาเขต จากการประชุมกฎหมายทะเลครั้งแรก ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ครั้งที่ ๒ ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ยังตกลงกันไม่ได้ว่าจะถือระยะใด เป็นทะเลอาณาเขต ต่อมาองค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล (Law of the sea conference) ณ กรุงคาราคัส ประเทศเนเวซุเอล่า ระหว่าง ๒๐ มิถุนายน - ๒๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ มีผู้แทน ๑๑๔ ประเทศ รวมทั้งไทย ที่ประชุมมีมติว่าจะประชุมครั้งต่อไป (ครั้งที่ ๔) ที่กรุงเจนีวา ต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๘ การประชุมครั้งนี้ไม่มีข้อตกลงเป็นทางการ แต่ส่วนใหญ่เห็นว่าทะเลอาณาเขตคือ ๑๒ ไมล์ และน่านน้ำเศรษฐกิจคือ ๒๐๐ ไมล์

ฉนวนอากาศ คือ ห้วงอากาศเหนือพื้นดินและทะเลอาณาเขตขึ้นไปไม่สิ้นสุด แต่นักกฎหมายบางท่านเห็นว่า

ควรถือความสูงเพียงพื้นแรงดึงดูดโลกเท่านั้น ความคิดเรื่องห้วงอากาศเหนือดินแดนของรัฐเป็นอาณาเขตรัฐ เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ เพราะห่วงความปลอดภัยของรัฐ เพื่อห้ามอากาศยานของกองทัพอีกประเทศ หนึ่ง บินผ่านอีกประเทศหนึ่ง แต่อากาศยานอื่นอาจบินผ่านได้โดยทำความตกลงกันได้

เรือหลวงและเรือสินค้า

เรือหลวง คือ เรือที่ชักธงของประเทศใดประเทศหนึ่ง เรือหลวงประเภทเรือรบหรือเรือช่วยรบจะถือเสมือนกับรัฐ โดยถือเป็นดินแดนลอยน้ำของรัฐ และยังรวมถึงเรือหลวงอื่นด้วย เช่น เรือการไปรษณีย์ การศุลกากร

เรือสินค้า กฎหมายระหว่างประเทศยังไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน การชักธงมักถือตามสัญชาติเจ้าของ และการจดทะเบียนเรือของแต่ละประเทศก็กำหนดหลักเกณฑ์เอง เรือที่ชักธงของประเทศใด มีหลักกว่าย่อมได้รับการเคารพถึงเขตอำนาจของประเทศนั้น แต่มีข้อยกเว้นในกรณีสงคราม คู่สงครามสามารถเยี่ยมและตรวจค้นได้ตามกฎสินค้าต้องห้าม การปิดล้อม ฯลฯ เรือสินค้าที่ไปจอดในท่าต่างประเทศ ถ้าไม่มีข้อตกลงกันเป็นพิเศษ โดยปกติต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายท้องถิ่นที่ไปจอด

อาณาเขตของรัฐทางทะเล

ทะเลอาณาเขต ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ๙ ข้อ ๓ กำหนดให้รัฐชายฝั่ง กำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตได้ไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเล และข้อ ๒ ของทั้งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ๙ และอนุสัญญาทะเลอาณาเขตฯ กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีอธิปไตยในห้วงอากาศเหนือทะเลอาณาเขตด้วย ประเทศไทยได้มีประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๙ กำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตเป็น ๑๒ ไมล์ทะเล

เขตต่อเนื่อง อนุสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ มีหลักการเดียวกัน คือ ให้รัฐชายฝั่งมีอำนาจในเขตต่อเนื่อง เฉพาะเกี่ยวกับกฎหมายศุลกากร การคลัง การเข้าเมือง และการสุขภาพ ฉบับแรกกำหนดเขตต่อเนื่อง ๑๒ ไมล์ทะเล นับจากเส้นฐานที่วัดความกว้างทะเลอาณาเขต แต่ฉบับหลังให้ขยายไปถึง ๒๔ ไมล์ทะเล

- ๓ -

ฉบับแรกกำหนดว่าเขตต่อเนื่อง หมายถึง เขตทะเลหลวงที่ต่อเนื่องกับทะเลอาณาเขต แต่ฉบับหลังไม่ได้ให้ความหมายไว้

เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ฯ หมายถึง บริเวณที่อยู่เลยไปและประชิดทะเลอาณาเขตหรือมีความกว้างไม่เกิน ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐาน รัฐชายฝั่งมีสิทธิเพียงสำรวจ แสวงหา อนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น ประเทศไทยได้ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๔ กำหนดความกว้างของเขตเศรษฐกิจจำเพาะเป็น ๒๐๐ ไมล์ทะเล

ทะเลหลวง ตามอนุสัญญาทะเลหลวงฯ ข้อ ๑ ความหมายว่า ส่วนทั้งหมดของทะเลที่ไม่รวมทะเลอาณาเขตหรือน่านน้ำภายในของรัฐเป็นทะเลหลวง แต่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ฯ ข้อ ๕๘ ความหมายว่า ส่วนทั้งหมดของทะเลที่ไม่รวมทะเลอาณาเขตหรือน่านน้ำภายในของรัฐ และเขตเศรษฐกิจจำเพาะเป็นทะเลหลวง
